

ESAS Sosyal İlk Fırsat Programı Etki Analizi Projesi

İlk Fırsat Programının Etki Analizi

Dr. Öğr. Üyesi Pelin Akyol

Doç. Dr. Çağla Ökten

Ocak 2020

1. Giriş

Türkiye’de üniversite mezunu gençlerin iş gücü piyasasına geçişte zorluklarla karşılaştığını ilk projede ortaya koyduk. Ayrıca sıralama olarak daha gerilerde olan olan üniversitelerden mezun olan gençlerin hem kısa vadede iş bulma aşamasında ve iş buldukları alanlarda daha dezavantajlı olduklarını hem de uzun vadede hane halkı gelirlerinin daha düşük olduğunu da bulduk. Bu projenin amacı ise ESAS Sosyal İlk Fırsat Programının katılımcılar üzerindeki istihdam etkilerini araştırmaktır.

İlk Fırsat programı ikinci seviye üniversitelerden mezun olan gençlere iş deneyimi kazandırarak ve aynı zamanda onlara çeşitli eğitimler vererek iş gücü piyasasına geçişlerini kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Böyle bir programın etkisini ölçmek çok zorlayıcıdır çünkü programa seçilen adaylar seçilmeyenlerden farklı özelliklere sahip adaylar olabilir. Dolayısıyla bu adayların programa katılmaya hak kazanmalarını sağlayan özelliklerinin onların aynı zamanda iş gücü piyasasında da daha başarılı olmalarını sağlamasını bekleriz. Bu nedenle İlk Fırsat katılımcılarının iş gücü piyasasındaki performanslarının ne kadarının programın etkisi olduğunu anlamak için program öncesindeki özellikleri bakımından benzer kişilerden oluşan ancak programa katılmamış bir kontrol grubu oluşturmak gerekir. Bu projede İlk Fırsat Programı katılımcılarını etki grubu olarak tanımlayarak katılımcılara akademik ve sosyal açıdan benzer adaylarla kontrol grubu oluşturabilmek hedeflenmiştir. Bu amaçla 2019 yılında İlk Fırsat programına başvuranlar arasından programa seçilmeyen ancak yedekte olan (minimum ya da üstünde kriterlere uyan) kişiler kontrol grubu olarak tanımlanmıştır. Bahsedilen tasarım kullanılarak programa kabul edilenler ile edilmeyenler arasında benzer özelliklere sahip olanlar karşılaştırılarak programa seçilenlerin istihdam durumu, ücret, iş

memnuniyeti, yetenek ve beceri kullanımını açılardan kontrol grubuna göre olası farklılıkları tespit edilmiştir.

2. Veri

Bu projenin en önemli basamaklarından bir tanesi İlk Fırsat katılımcılarına benzer özellik taşıyan bir kontrol grup oluşturmaktır. Bu doğrultuda bir kontrol grubu oluşturmak için 2019 yılında İlk Fırsat programına başvuru yaparak ön elemeyi geçen ilk 400 adaydan 119 kişi anket uygulaması yapmak amacıyla telefonla aranmıştır. Aranan 119 kişinin 71'i kadın, 48'i erkektir. 119 kişinin 60'ı cevap vererek anket sorularını yanıtlamayı kabul etmiştir. Cevap verenlerin 31'u kadın, 29'u erkektir. 119 kişinin 59'u cevap vermemiş bulunmaktadır. Cevap vermeyenlerin 41'i kadın, 18'i erkektir. Anket soruları Ek 1'de sunulmuştur.

Etki grubunu ise 2016, 2017 ve 2018 yıllarında İlk Fırsat Programına katılan kişiler oluşturmaktadır. İlk Fırsat katılımcılarından da ücret, iş memnuniyeti, yetenek ve beceri kullanımını konularında ek bilgiler online anket yapılarak toplanmıştır. Programa katılan adayların yüzde 100'ü iş bulurken bu oran kontrol grubunda yüzde 56.7'dır (Tablo 1). Veri seti ile ilgili detaylı bilgiler dördüncü bölümde sunulacaktır.

3. Ekonometrik Metod

Kontrol ve etki grupları yukarıda anlatıldığı şekilde oluşturulduktan sonra

$$Y_i = \beta X_i + \mu T_i + \varepsilon_i$$

modeli tahmin edilecektir. Bağımlı değişken, Y_i , incelenecek çıktılarının her biridir. Bunlar sırasıyla istihdam, iş gücüne katılım, ücret, iş memnuniyeti ve yetenek ve becerilerin kullanımınıdır. Kişinin istihdam durumu şu şekilde tanımlanmıştır:

$$Y_i = \begin{cases} 1 & \text{çalışıyor} \\ 0 & \text{çalışmıyor} \end{cases}$$

Kişinin iş gücüne katılım durumu şu şekilde tanımlanmıştır:

$$Y_i = \begin{cases} 1 & \text{çalışıyor veya iş arıyor} \\ 0 & \text{çalışmıyor ve iş aramıyor} \end{cases}$$

Kişinin ücret durumu şu şekilde tanımlanır:

$$Y_i = \begin{cases} 1 & \text{eğer ücret asgari ücretin üstündeyse} \\ 0 & \text{eğer ücret asgari ücretse veya altındaysa} \end{cases}$$

Kişinin işte beceri kullanımını şu şekilde tanımlanır:

$$Y_i = \begin{cases} 1 & \text{işte becerilerini sık sık veya her zaman kullanır} \\ 0 & \text{işte becerilerini hiç kullanmaz veya çok az/arada sırada kullanır} \end{cases}$$

Kişinin iş memnuniyeti şu şekilde tanımlanır:

$$Y_i = \begin{cases} 1 & \text{işinden hoşlanır veya sever} \\ 0 & \text{başka bir işi tercih eder veya işini çok az sever veya kabullendi} \end{cases}$$

X_i kişi ile ilgili elde edilen değişkenlerdir. Bunlar doğum yılı, cinsiyet, mezuniyet yılı ve mezun olunan üniversitenin University Ranking by Academic Performance (URAP)¹ sıralamasıdır. URAP sıralaması Ek 2’de verilmiştir. Bazı regresyonlarda mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, kulüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

$$T_i = \begin{cases} 1 & \text{İlk Fırsat katılımcısı (Etki grubu)} \\ 0 & \text{İlk Fırsat yedek (Kontrol grubu)} \end{cases}$$

Olarak tanımlanır ve μ değeri bize programın etkisini verir. Eğer μ değeri anlamlı şekilde pozitif ise İlk Fırsat programının katılımcıların ilgili çıktısına olumlu yönde etkisi olduğu çıkarımını yapabiliriz. Bir sonraki bölümde hem kullanılan veri seti daha iyi tanıtılacak hem de yapılan analizin sonuçları sunulacaktır.

4. Etki Analizi

Tablo 1 analizde kullanacağımız bütün değişkenlerin etki grubu (İF katılımcıları) ve kontrol grubu (İF’e başvurup ön elemeyi geçenler ama programa katılmayanlar) için ortalama değerlerini ve standart sapmalarını veren tanımlayıcı istatistik tablosudur. İki grup arasında mezun olunan üniversitenin URAP sıralaması, kişilerin not ortalaması, yabancı dil bilgisi, bursluluk durumu gibi akademik göstergelerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmaması iki grubun akademik açıdan birbirine benzer kişiler arasından seçildiğini göstermektedir. Bu ekonometrik tasarım açısından son derece önemlidir. Bu tasarımın doğru sonuçlar vermesi için etki grubu ve kontrol grubu birbirine benzer kişilerden oluşmalı, aradaki tek fark etki grubundaki kişilerin programa katılmış olmaları ve kontrol grubundaki kişilerin programa katılmamış olmalarıdır. İki grup arasında ortaya çıkan önemli bir fark kontrol grubunda erkek

¹ URAP; kar amacı gütmeyen, Türkiye ve dünya üniversite sıralamalarını yapmayı toplumsal hizmet olarak gören bir kurumdur.

ve kadın sayıları eşit iken İF grubunun sadece yüzde 33'ü erkeklerden oluşmaktadır. Türkiye'de erkek ve kadınlar arasında iş gücü piyasasında önemli farklar bulunduğu için, regresyon analizleri hem tüm örneklem hem de kadın ve erkekler için ayrı ayrı yapılacaktır. İki grup arasındaki sosyal aktiviteler açısından farklara bakıldığında, İlk Fırsat katılımcılarının kulüp katılımı 13.3 puan daha yüksek iken , gönüllü faaliyet oranı kontrol grubunda 41.7 puan daha yüksektir. Bu analizleri kadın ve erkekler için yaptığımızda akademik göstergelerde genel olarak etki grubu ve kontrol grubu arasında bir fark bulunmadığını görmekteyiz (Tablo 2 ve Tablo 3). Sadece erkek örneğinde katılımcıların burslu olma olasılıkları programa katılmayanlara göre 22.8 puan daha yüksektir. Kadınlarda, kulüp katılımı ve gönüllü faaliyetler kontrol grubunda etki grubuna göre biraz daha fazladır. Erkeklerde ise bu değişkenlerde anlamlı bir fark gözükmemektedir.

Etki analizinin sonuçları açısından Tablo 1'i incelediğimizde katılımcıların istihdamda olma oranı 43.3 puan, iş gücü piyasasında (çalışıyor veya iş arıyor) olma olasılıkları 11.7 puan, çalışıyorlarsa maaşlarının asgari ücretin üzerinde olma oranları 29.7 puan daha yüksektir ve aradaki fark istatistiki olarak anlamlıdır. Bu analizi kadın ve erkekler için ayrı ayrı yaptığımızda, Tablo 2 ve Tablo 3, istihdam açısından benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Kadın örneğinde katılımcıların istihdamda olma olasılığı 32.3 puan, çalışan kadınların asgari ücretten fazla maaş alıyor olma olasılığı ise 38.9 puan daha yüksektir. Ancak bu örnekte iş gücüne katılım açısından anlamlı bir fark gözükmemektedir. Erkek örneğinde ise katılımcıların istihdamda olma olasılığı 55.2 puan, iş gücü piyasasında olma olasılığı ise 17.2 puan daha yüksektir. Ancak bu örnekte maaşlar açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır (bakınız Tablo 2 ve Tablo 3). İş memnuniyeti ve işte becerileri kullanma olasılıkları açısından iki grup arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

İstihdam, iş gücüne katılım, ücret, iş memnuniyeti ve becerilerin kullanımını açısından ilk fırsat katılımcıları ve kontrol grubunu oluşturan ön elemeyi geçen fakat programa katılmayan adayların (diğer) genel ortalamaları erkek ve kadınlar için görsel sunum sağlamak amacıyla grafik olarak da verilmiştir.

Grafik 1 de Etki grubunun (İlk Fırsat Katılımcıları) ve Kontrol grubunun (diğer) ortalama istihdamları verilmiştir. Katılımcıların istihdam oranı yüzde 100 iken kontrol grubunda erkeklerde yüzde 57, kadınlarda ise yüzde 68'dir. Grafik 2'de iki grubun da iş gücü piyasasında olma olasılıkları sunulmuştur. İlk Fırsat katılımcılarının iş gücünde olma olasılıkları yüzde 100 iken kontrol grubunda erkeklerde bu oran yüzde 83 kadınlarda ise yüzde 94'dür. Grafik 3'de

İlk Fırsat Katılımcılarının ve kontrol grubunda çalışanların asgari ücretin üzerinde maaş alma oranları verilmiştir. İF katılımcılarının asgari ücretin üzerinde maaş alma oranları erkeklerde yüzde 91 iken kontrol grubunda bu oran yüzde 77'dir. Kadınlarda ise İF grubunun yüzde 96'sı asgari ücretin üstünde ücret alırken kontrol grubunun yüzde 57'si asgari ücretin üstünde ücret almaktadır. İF grubundaki erkeklerin yüzde 82'si işinden memnun iken kontrol grubu erkeklerinin yüzde 46'sı işinden memnundur (Grafik 4). İF grubundaki kadınların yüzde 52'si, kontrol grubundaki kadınların ise yüzde 60'ı işinden memnun olduğunu ifade etmektedir. İF grubu erkeklerinin yüzde 82'si becerilerini işinde sık sık veya her zaman kullandığını ifade ederken bu oran kontrol grubundaki erkekler için yüzde 62'dir (Grafik 5). Her iki gruptaki kadınların yaklaşık yüzde 72'si becerilerini işinde sık sık veya her zaman kullandığını ifade etmiştir.

Ortalama istatistikler etki grubu ve kontrol grubu arasındaki farklar hakkında fikir edinmemize yardımcı olsa da ekonometrik metod bölümünde açıkladığımız regresyon analizi istihdama etki edebilecek diğer faktörleri kontrol ederek salt program etkisini ölçmemizi sağlar. Bu değişkenleri kontrol etmediğimiz takdirde elde ettiğimiz sonuçlar, sadece programın etkisini değil kişilerin kontrol edilmeyen özelliklerinin iş gücü piyasasında ki çıktılarına olan etkisini de içerecektir.

Tablo 4'de tüm örneklem (kolon 1, 2, 3), erkekler (kolon 4, 5, 6) ve kadınlar (kolon 7, 8, 9) için İF programının istihdama etkisini ölçen regresyon sonuçları verilmiştir. İlk Fırsat Katılımcısı değişkeni kişi İlk Fırsat Programına katıldıysa 1, ön elemeyi geçip programa katılmadıysa 0'a eşittir. Tablodaki bu değişkenin katsayısı programın etkisini ölçer. Tablo 4'de gösterilen değişkenlere ek olarak, kolon 1, 4 ve 7; mezuniyet yılı, İlk fırsata başvuru yılı ve doğum yılını sabit etki olarak kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise diğer kolonlardaki değişkenlere ek olarak mezun olunan programın örgün olup olmaması, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, kulüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir. Bu tabloda bütün regresyonlarda, İlk Fırsat programının istihdama pozitif ve istatistiki olarak anlamlı etkisi bulunmuştur. Mezun olunan okulun URAP sıralaması kontrol edildiğinde, program katılımcısının, kontrol grubundaki bir kişiye göre istihdam olasılığının 66.8 puan daha fazla olduğu kolon 2 de görülmektedir. Bu olasılık erkekler için 70.8 puan (kolon 5) kadınlar içinse 49.6 puan civarındadır (kolon 8). Bu etkilerin büyüklüğü ve istatistiki anlamı, mezun olunan programın örgün olup olmaması, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, kulüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri dahil edildiğinde de yaklaşık

olarak aynı kalmaktadır. Dolayısıyla İlk Fırsat Programının istihdam üzerinde önemli ve farklı regresyon tanımlamaları karşısında değişmediği için de güçlü (robust) ve anlamlı bir etkisi bulunmuştur.

Tablo 5’de ise İF programının iş gücü piyasasına katılıma olan etkisi incelenmiştir. Tüm örnekleme yapılan analizler programın iş gücü piyasasına katılıma 15.3 puan bir etkisi olduğunu göstermektedir (kolon 3) ancak bu sonuç kadın ve erkek için yapılan analizlerde ortaya çıkmamaktadır. Yine bütün örnekleme sadece mezun olunan üniversitenin sıralaması kontrol edildiğinde de istatistiksel olarak anlamsızlaşmaktadır. Dolayısıyla buradaki bulgular yeterince güçlü değildir.

Tablo 6’de tüm örneklem (kolon 1, 2, 3), erkekler (kolon 4, 5, 6) ve kadınlar (kolon 7, 8, 9) için İF programının çalışanların ücretlerine etkisini ölçen regresyon sonuçları verilmiştir. Bu tabloda bağımlı değişken kişi asgari ücretin üstünde maaş alıyorsa 1, asgari ücret veya altında maaş alıyorsa 0 a eşittir. Programa katılım durumu, mezuniyet yılı, İlk fırsata başvuru yılı, doğum yılı ve URAP sıralamasının kontrol edildiği regresyonlarda, kadınlar için program katılımcılarının asgari ücret üzerinde maaş alma olasılığı daha yüksek çıkmakla beraber, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, kulüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri kontrol edildiğinde programın istatistiki olarak anlamlı bir etkisi olmadığı ortaya çıkmaktadır. Erkekler için programın asgari ücretin üzerinde maaş alma olasılığına bir etkisi yoktur.

Tablo 7 programın becerileri sık sık veya her zaman kullandığı işi olma olasılığına etkisini incelemektedir. Programa katılım durumu, mezuniyet yılı, İlk fırsata başvuru yılı, doğum yılı ve URAP sıralamasının kontrol edildiği regresyonlarda, erkekler için becerileri sık sık veya her zaman kullandığı işi olma olasılığını arttırmakla beraber, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, kulüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri kontrol edildiğinde programın istatistiki olarak anlamlı bir etkisi olmadığı ortaya çıkmaktadır. Kadınlar için programın işte becerileri sık sık veya her zaman kullanma olasılığı üzerine bir etkisi yoktur.

Tablo 8 ise programın iş memnuniyetine olan etkisini araştırmaktadır. Programın iş memnuniyetine istatistiki olarak anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Son olarak Tablo 9’da etki grubu 2018 yılı İF programı katılımcıları olarak tanımlamış ve ek bir sağlamlık kontrolü (robustness check) yapılmıştır. Kontrol grubu hala 2019’da programa başvurup katılmayanlardır. Bu analiz özellikle önemlidir çünkü 2018 İF katılımcıları ile 2019’da başvuru yapıp katılmayanlar benzer zamanlarda, benzer şartlar altında iş aramışlardır. Tablo 9’da görüldüğü üzere İF programının istihdamda olmaya 52.6 puan gibi yüksek ve anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur (kolon 3).

Özet olarak, programın istihdam üzerine büyük ve güçlü bir etkisi olmakla beraber, iş gücü piyasasında olmaya pozitif ama güçlü olmayan, ücret, beceri kullanımı ve iş memnuniyeti üzerinde ise herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

5. Sonuç

İlk Fırsat Programının etki analizini yapmak için program öncesindeki özellikleri bakımından benzer kişilerden oluşan ancak programa katılmamış bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Burada etki grubu 2016, 2017 ve 2018 yıllarında İlk Fırsat Programına katılan kişilerdir. Kontrol grubu ise İlk Fırsat programına başvuranlar arasından programa seçilmeyen ancak yedekte olan (minimum ya da üstünde kriterlere uyan) kişiler arasından rastgele olarak seçilen 60 kişiden oluşmaktadır. Bu tasarım kullanılarak programa kabul edilenler ile edilmeyenler arasında benzer özelliklere sahip olanların istihdam durumu, iş gücünde olma olasılığı, ücret, iş memnuniyeti, yetenek ve beceri kullanımı çıktıları karşılaştırılmıştır.

Bu analiz sonucu İlk Fırsat programının istihdam üzerinde yüksek ve güçlü bir etkisi olduğu bulunmuştur. Analizde kişilerin demografik, akademik ve sosyal özellikleri kontrol edildiği halde, program etkisi erkekler için 68.1 yüzde puanı kadınlar içinse 50.9 yüzde puanı olarak bulunmuştur. Diğer bir deyişle programa katılan bir erkeğin (kadının) istihdam olasılığı katılmayan bir erkeğin (kadının) istihdam olasılığına göre 68.1 (50.9) yüzde puanı daha fazladır. İş gücüne katılım, asgari ücret üstü maaş alma, becerilerin sık veya her zaman kullanımı, iş memnuniyeti açısından İlk Fırsat katılımcıları ve kontrol grubu arasında istatistiki olarak güçlü bir ilişki bulunmamıştır.

Bu bulgular programın katma değerinin verilen eğitimlerden ziyade, kazandırdığı iş tecrübesi ve network sayesinde istihdam oranını arttırdığı sonucunu desteklemektedir. Beşeri sermaye teorisine göre, verilen eğitimler kişilerin beşeri sermayesini arttırsaydı, bunun ücretlere

yansıması beklenirdi. Aynı şekilde, eğer program kişilerin becerilerini iş hayatında aranan beceriler doğrultusunda etkili bir şekilde arttırsaydı, katılımcıların becerilerini kontrol grubuna göre daha sık kullanmaları beklenirdi. Son olarak, katılımcılar ve kontrol grubu arasında iş memnuniyeti açısından bir fark olmaması, katılımcıların kontrol grubuna göre daha iyi işler bulmadığı tezini desteklemektedir. Sonuç olarak, programın beşeri sermayeye olan etkisi sınırlı olup, yüksek ve güçlü bir istihdam etkisi vardır.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler (Bütün Örneklem)

DEĞİŞKENLER	Başvuran ve katılmayan	Katılımcı	Gözlem Sayısı	Fark	P-value
İstihdamda	0.567 (0.0645)	1 (0)	120	-0.433*** (0.065)	0.000
İşgücünde	0.883 (0.0418)	1 (0)	120	-0.117*** (0.042)	0.006
maaş>asgari ücret	0.647 (0.0832)	0.944 (0.0387)	70	-0.297*** (0.092)	0.002
İşimden Hoşlanıyorum/Çok Seviyorum	0.500 (0.0870)	0.667 (0.0797)	70	-0.167 (0.118)	0.162
Becerilerimi Sık Sık veya Herzaman Kullanıyorum	0.667 (0.0833)	0.750 (0.0732)	69	-0.083 (0.111)	0.455
Erkek	0.483 (0.0651)	0.333 (0.0614)	120	0.150* (0.089)	0.096
Örgün eğitim	0.733 (0.0576)	0.667 (0.0614)	120	0.067 (0.084)	0.430
Burslu	0.217 (0.0536)	0.267 (0.0576)	120	-0.050 (0.079)	0.526
GPA=2.5-3	0.950 (0.0284)	0.950 (0.0284)	120	0.000 (0.040)	1.000
GPA=3.5-4	0.0500 (0.0284)	0.0500 (0.0284)	120	0.000 (0.040)	1.000
Yabancı Dil	0.783 (0.0536)	0.833 (0.0485)	120	-0.050 (0.072)	0.491
Master	0.102 (0.0397)	0 (0)	84	0.102** (0.040)	0.012
Mezuniyet yılı	2,018 (0.0564)	2,016 (0.122)	120	1.767*** (0.135)	0.000
URAP sıralama	41.25 (2.596)	36.05 (2.003)	120	5.200 (3.279)	0.115
Klüp katılımı	0.833 (0.0485)	0.700 (0.0597)	120	0.133* (0.077)	0.086
Gönüllü Faaliyet	0.800 (0.0521)	0.383 (0.0633)	120	0.417*** (0.082)	0.000

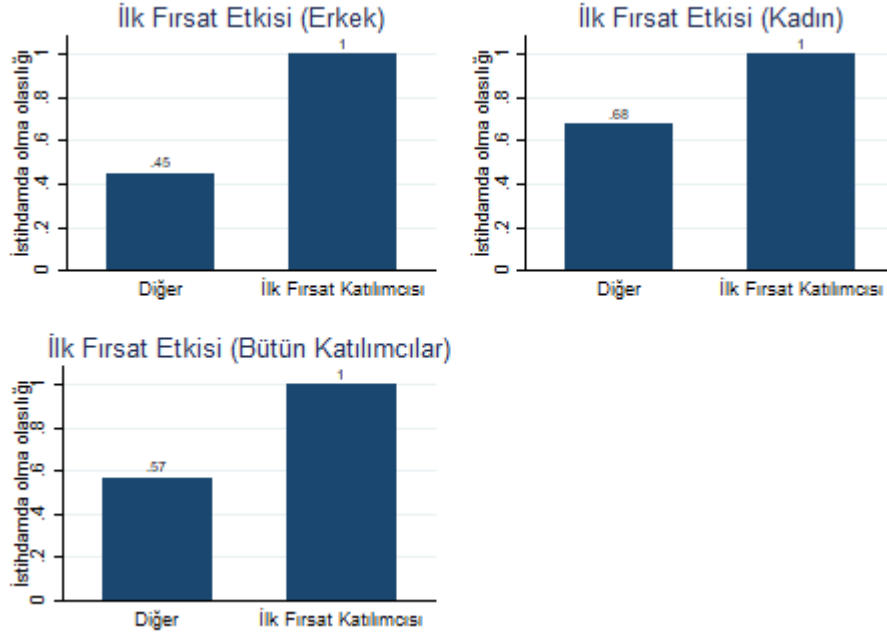
Tablo 2. Tanımlayıcı İstatistikler (Kadın)

DEĞİŞKENLER	Başvuran ve katılmayan	Katılımcı	Gözlem Sayısı	Fark	P-value
İstihdamda	0.677 (0.0853)	1 (0)	71	-0.323*** (0.085)	0.000
İşgücünde	0.935 (0.0449)	1 (0)	71	-0.065 (0.045)	0.155
maaş>asgari ücret	0.571 (0.111)	0.960 (0.0400)	46	-0.389*** (0.118)	0.002
İşimden Hoşlanıyorum/Çok Seviyorum	0.524 (0.112)	0.600 (0.100)	46	-0.076 (0.150)	0.614
Becerilerimi Sık Sık veya Herzaman Kullanıyorum	0.700 (0.105)	0.720 (0.0917)	45	-0.020 (0.139)	0.887
Örgün eğitim	0.677 (0.0853)	0.675 (0.0750)	71	0.002 (0.114)	0.983
Burslu	0.258 (0.0799)	0.200 (0.0641)	71	0.058 (0.102)	0.572
GPA=2.5-3	0.935 (0.0449)	0.925 (0.0422)	71	0.010 (0.062)	0.865
GPA=3.5-4	0.0645 (0.0449)	0.0750 (0.0422)	71	-0.010 (0.062)	0.865
Yabancı Dil	0.742 (0.0799)	0.875 (0.0530)	71	-0.133 (0.096)	0.169
Master	0.0968 (0.0540)	0 (0)	47	0.097* (0.054)	0.080
Mezuniyet yılı	2,018 (0.0874)	2,016 (0.155)	71	1.745*** (0.178)	0.000
URAP sıralama	39.45 (3.385)	36.58 (2.515)	71	2.877 (4.217)	0.497
Klüp katılımı	0.839 (0.0672)	0.625 (0.0775)	71	0.214** (0.103)	0.041
Gönüllü Faaliyet	0.806 (0.0721)	0.300 (0.0734)	71	0.506*** (0.103)	0.000

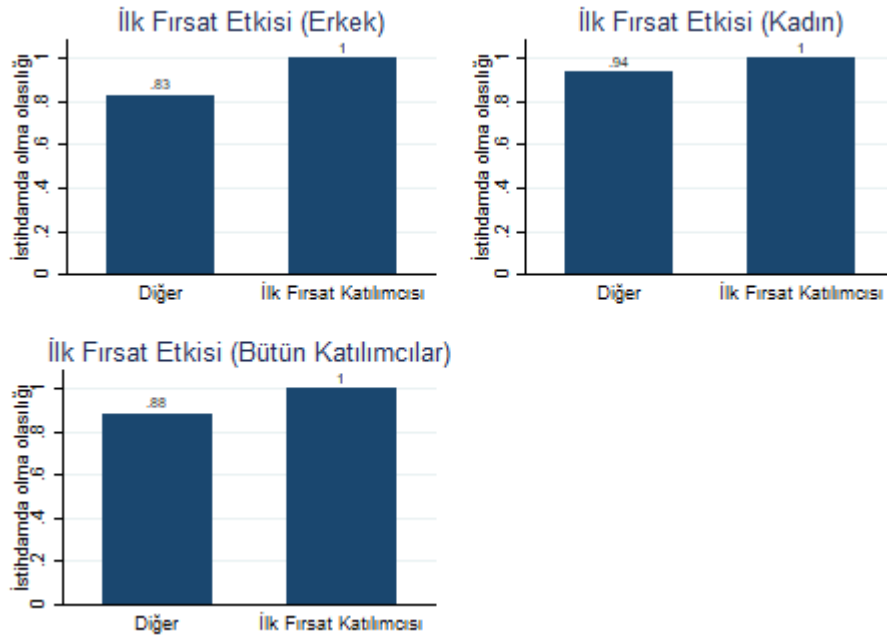
Tablo 3. Tanımlayıcı İstatistikler (Erkek)

DEĞİŞKENLER	Başvuran ve katılmayan	Katılımcı	Gözlem Sayısı	Fark	P-value
İstihdamda	0.448 (0.0940)	1 (0)	49	-0.552*** (0.094)	0.000
İşgücünde	0.828 (0.0714)	1 (0)	49	-0.172** (0.071)	0.020
maaş>asgari ücret	0.769 (0.122)	0.909 (0.0909)	24	-0.140 (0.152)	0.367
İşimden Hoşlanıyorum/Çok Seviyorum	0.462 (0.144)	0.818 (0.122)	24	-0.357* (0.189)	0.071
Becerilerimi Sık Sık veya Herzaman Kullanıyorum	0.615 (0.140)	0.818 (0.122)	24	-0.203 (0.186)	0.287
Örgün eğitim	0.793 (0.0766)	0.650 (0.109)	49	0.143 (0.134)	0.289
Burslu	0.172 (0.0714)	0.400 (0.112)	49	-0.228* (0.133)	0.094
GPA=2.5-3	0.966 (0.0345)	1 (0)	49	-0.034 (0.034)	0.322
GPA=3.5-4	0.0345 (0.0345)	0 (0)	49	0.034 (0.034)	0.322
Yabancı Dil	0.828 (0.0714)	0.750 (0.0993)	49	0.078 (0.122)	0.529
Master	0.107 (0.0595)	0 (0)	37	0.107* (0.060)	0.080
Mezuniyet yılı	2,018 (0.0652)	2,016 (0.196)	49	1.712*** (0.206)	0.000
URAP sıralama	43.17 (4.001)	35 (3.365)	49	8.172 (5.228)	0.125
Klüp katılımı	0.828 (0.0714)	0.850 (0.0819)	49	-0.022 (0.109)	0.837
Gönüllü Faaliyet	0.793 (0.0766)	0.550 (0.114)	49	0.243* (0.137)	0.083

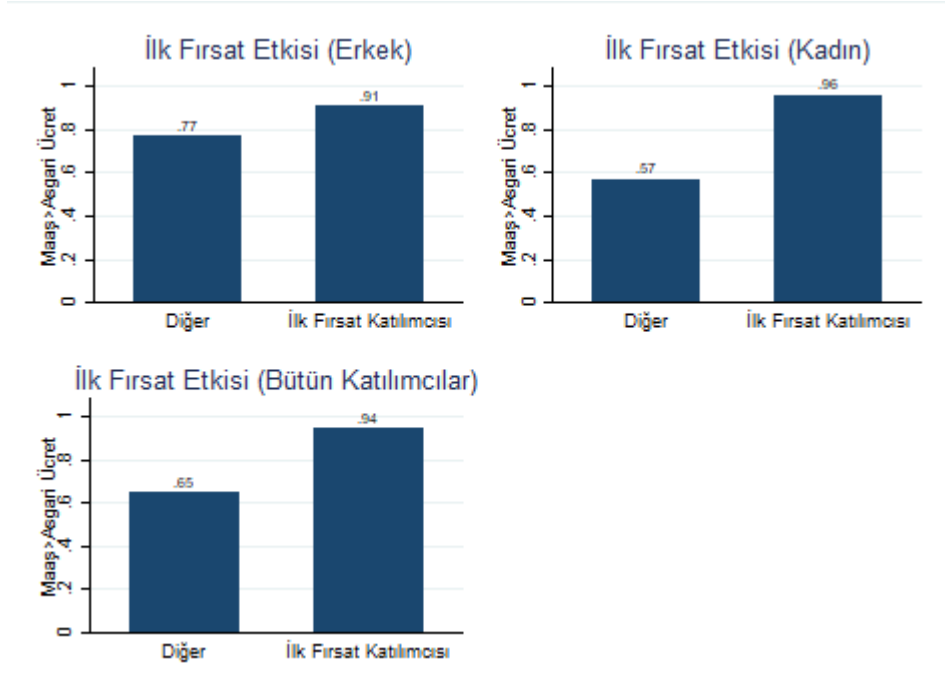
Grafik 1. İlk Fırsat Programının İstihdamda Olma Olasılığına Etkisi



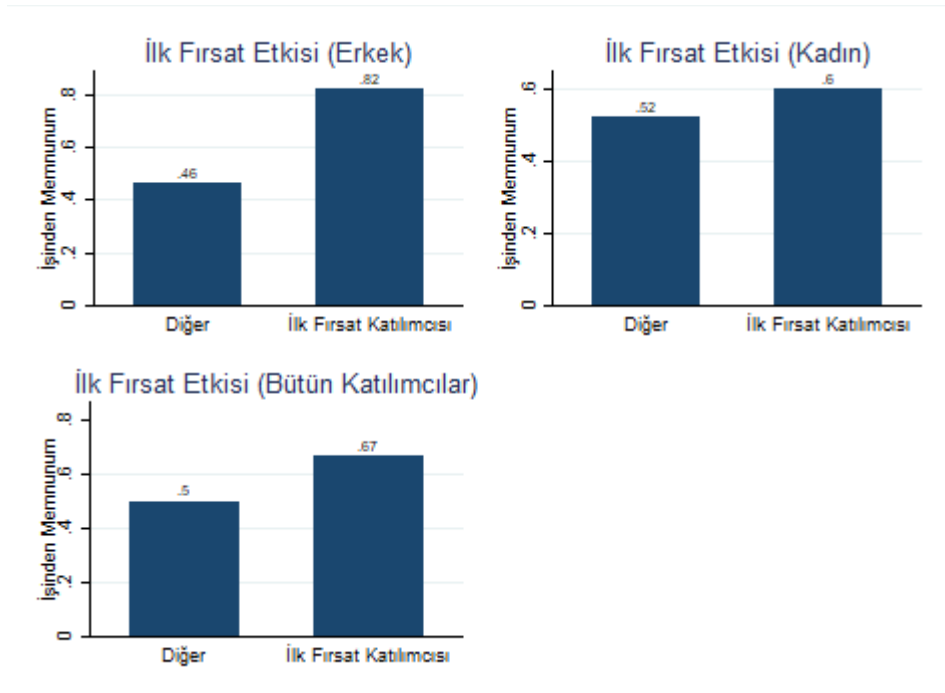
Grafik 2. İlk Fırsat Programının İş Gücü Piyasasında Olma Olasılığına Etkisi



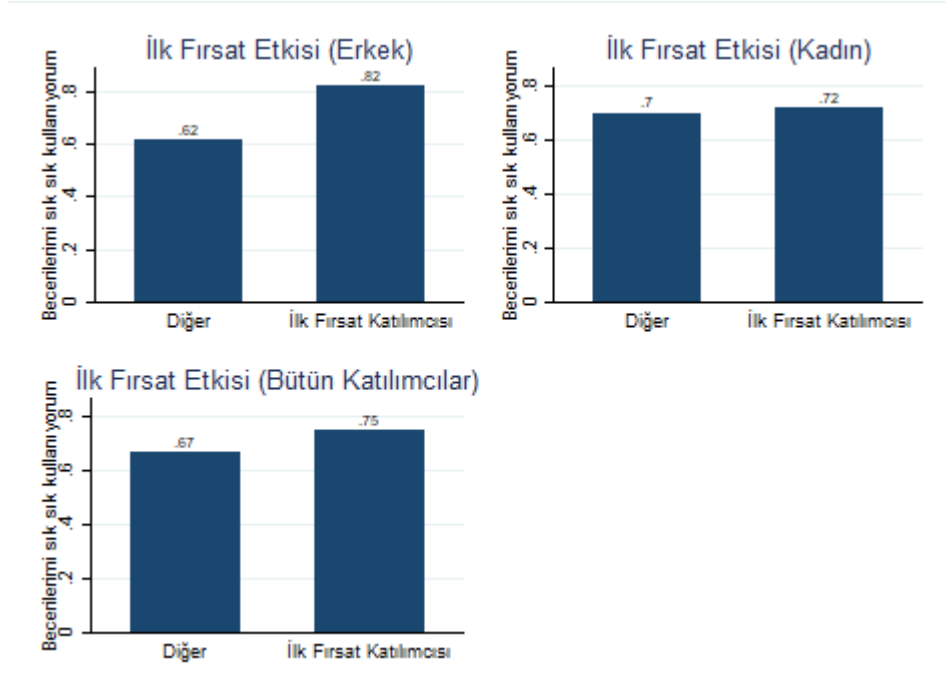
Grafik3. İlk Fırsat Programının Maaşın Asgari Ücretten Fazla Olma Olasılığına Etkisi



Grafik 4. İlk Fırsat Programının Memnun Olduğu İşi Olma Olasılığına Etkisi



Grafik 5. İlk Fırsat Programının Becerilerini Sık sık veya Her zaman Kullandığı İşi Olma Olasılığına Etkisi



Tablo 4. İlk Fırsat Programının İstihdamda Olma Olasılığına Etkisi

DEĞİŞKENLER	Bütün Örneklem			Erkek			Kadın		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
İlk Fırsat Katılımcısı	0.683*** (0.137)	0.668*** (0.143)	0.632*** (0.166)	0.819*** (0.148)	0.708*** (0.170)	0.681* (0.311)	0.514** (0.180)	0.496** (0.166)	0.509** (0.161)
Cinsiyet	-0.136** (0.055)	-0.128** (0.051)	-0.146** (0.046)						
Sabit	0.316* (0.145)	0.424** (0.151)	0.205 (0.233)	0.181 (0.148)	0.458* (0.197)	0.059 (0.623)	0.483** (0.181)	0.569** (0.205)	0.336 (0.198)
Gözlem Sayısı	120	120	120	49	49	49	71	71	71

Not: Kolon 1, 4 ve 7'de sadece programa katılım durumu, cinsiyet, mezuniyet yılı, ilköğretime başvuru yılı ve doğum yılını kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması da eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, klüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

Tablo 5. İlk Fırsat Programının İş Gücü Piyasasında Olma Olasılığına Etkisi

DEĞİŞKENLER	Bütün Örneklem			Erkek			Kadın		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
	İş Gücü Piyasasında Olma Olasılığı								
İlk Fırsat Katılımcısı	0.150*	0.143	0.153*	0.229**	0.091	0.196	0.079	0.081	0.131
	(0.072)	(0.085)	(0.077)	(0.085)	(0.088)	(0.195)	(0.129)	(0.127)	(0.176)
Cinsiyet	-0.073	-0.069	-0.070						
	(0.062)	(0.062)	(0.062)						
Sabit	0.850***	0.911***	0.833***	0.771***	1.116***	0.417	0.921***	0.916***	0.928***
	(0.072)	(0.058)	(0.085)	(0.085)	(0.204)	(0.566)	(0.129)	(0.122)	(0.159)
Gözlem Sayısı	120	120	120	49	49	49	71	71	71

Not: Kolon 1, 4 ve 7'de sadece programa katılım durumu, cinsiyet, mezuniyet yılı, İlkfırsata başvuru yılı ve doğum yılını kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması da eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, klüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

Tablo 6. İlk Fırsat Programının Maaşın Asgari Ücretten Fazla Olma Olasılığına Etkisi

DEĞİŞKENLER	Bütün Örneklem			Erkek			Kadın		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Maaş>Asgari Ücret								
İlk Fırsat Katılımcısı	0.053	0.051	0.015	0.029	0.187	-0.458	0.169**	0.156***	0.029
	(0.159)	(0.174)	(0.241)	(0.215)	(0.161)	(0.764)	(0.043)	(0.025)	(0.145)
Cinsiyet	0.126	0.127	0.146						
	(0.109)	(0.113)	(0.107)						
Sabit	0.974***	0.995***	0.887***	0.971***	0.728**	2.582	0.831***	0.933***	0.666***
	(0.187)	(0.232)	(0.085)	(0.215)	(0.226)	(1.835)	(0.043)	(0.135)	(0.144)
Gözlem Sayısı	70	70	70	24	24	24	46	46	46

Not: Kolon 1, 4 ve 7'de sadece programa katılım durumu, cinsiyet, mezuniyet yılı, İlkfırsata başvuru yılı ve doğum yılını kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması da eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, klüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

Tablo 7. İlk Fırsat Programının Becerilerini Sık sık veya Her zaman Kullandığı İşi Olma Olasılığına Etkisi

DEĞİŞKENLER	Bütün Örneklem			Erkek			Kadın		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Becerilerimi Sık Sık veya Herzaman Kullanıyorum								
İlk Fırsat Katılımcısı	0.218 (0.216)	0.206 (0.222)	0.144 (0.130)	1.176*** (0.150)	1.292* (0.587)	1.211 (1.009)	-0.061 (0.096)	-0.065 (0.110)	0.161 (0.490)
Cinsiyet	0.025 (0.069)	0.028 (0.068)	0.062 (0.042)						
Sabit	0.797** (0.231)	0.867*** (0.228)	1.021** (0.362)	-0.176 (0.150)	-0.353 (0.880)	-0.431 (2.670)	1.061*** (0.096)	1.084*** (0.200)	0.559 (1.325)
Gözlem Sayısı	69	69	69	24	24	24	45	45	45

Not: Kolon 1, 4 ve 7'de sadece programa katılım durumu, cinsiyet, mezuniyet yılı, ilköğretilere başvuru yılı ve doğum yılını kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması da eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, klüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

Tablo 8. İlk Fırsat Programının Memnun Olduğu İşi Olma Olasılığına Etkisi

DEĞİŞKENLER	Bütün Örneklem			Erkek			Kadın		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
	İşimden Hoşlanıyorum/Çok Seviyorum								
İlk Fırsat Katılımcısı	0.923 (0.687)	0.916 (0.698)	1.043 (0.818)	0.529 (0.432)	0.159 (0.644)	-0.498 (0.764)	-0.022 (0.440)	-0.025 (0.468)	-0.323 (0.750)
Cinsiyet	-0.008 (0.207)	-0.003 (0.214)	0.030 (0.257)						
Sabit	-0.199 (0.819)	-0.115 (0.857)	-0.190 (1.355)	0.471 (0.432)	1.039 (0.813)	2.353 (2.088)	1.022* (0.440)	1.048 (0.573)	1.628 (1.415)
Gözlem Sayısı	70	70	70	24	24	24	46	46	46

Not: Kolon 1, 4 ve 7'de sadece programa katılım durumu, cinsiyet, mezuniyet yılı, ilköğretilere başvuru yılı ve doğum yılını kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması da eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, klüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

Tablo 9. İlk Fırsat Programının İstihdamda Olma Olasılığına Etkisi (2018 ve 2019 Örneklemi)

DEĞİŞKENLER	Bütün Örneklem			Erkek			Kadın		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
	İstihdamda Olma Olasılığı								
İlk Fırsat Katılımcısı	0.570*** (0.139)	0.521*** (0.117)	0.526** (0.166)	0.819*** (0.147)	0.678*** (0.159)	0.615* (0.263)	0.460** (0.145)	0.454** (0.119)	0.453 (0.294)
Cinsiyet	-0.181** (0.059)	-0.169** (0.053)	-0.151* (0.064)						
Sabit	0.369* (0.156)	0.496*** (0.131)	0.345 (0.306)	0.262** (0.099)	0.465** (0.122)	0.485 (0.493)	0.527** (0.161)	0.579** (0.156)	0.351 (0.283)
Gözlem Sayısı	85	85	85	38	38	38	47	47	47

Not: Kolon 1, 4 ve 7'de sadece programa katılım durumu, cinsiyet, mezuniyet yılı, ilköfirsata başvuru yılı ve doğum yılını kontrol etmektedir. Kolon 2, 5 ve 8'de bunlara ek olarak mezun olunan okulun URAP sıralaması da eklenmiştir. Kolon 3, 6 ve 9'da ise mezun olunan programın örgün olup olmaması göstergesi, not ortalaması grubu sabit etkisi, gönüllü faaliyet, klüp katılımı, dil bilme ve burslu olup olmama göstergeleri de analize dahil edilmiştir.

Ek 1.

Anket Soruları

1. Yaşadığınız il
2. Tam zamanlı olarak çalışıyor musunuz Evet/hayır
Evet ise
 - a. Çalıştığı kurum
 - b. Çalıştığı pozisyon
 - c. Maaşınız asgari ücretin altında mı asgari ücret kadar mı üstünde
 - d. Çalıştığı işe girdiği tarihHayır ise
3. Yarı zamanlı olarak çalışıyor musunuz
Evet ise
 - a. Çalıştığı kurum
 - b. Çalıştığı pozisyon
 - c. Maaşınız asgari ücretin altında mı asgari ücret kadar mı üstünde
 - d. Çalıştığı işe girdiği tarih
4. **2 veya 3 evet ise Mevcut işiniz hakkında ne hissediyorsunuz?**
 - a. Başka bir işi tercih ederim
 - b. Çok az seviyorum
 - c. İşimi kabullendim, ne seviyorum, ne de sevmiyorum
 - d. İşimden hoşlanıyorum
 - e. İşimi çok seviyorum
5. **2 veya 3 evet ise Şu andaki işimde yetenek ve becerilerimi;**
 - a. Hiç kullanmıyorum
 - b. Çok az kullanıyorum
 - c. Arada sırada kullanıyorum
 - d. Sık sık kullanıyorum
 - e. Her zaman kullanıyorum

2 ve 3 Hayır ise

6. İş arıyor musunuz
Evet ise
 - a. Ne kadar süredir iş arıyorsunuzHayır ise
 - b. Neden iş aramıyorsunuz
Eğitimim devam ediyor
Askerliğimi yapıyorum.
Evlilik/çocuk

Hasta veya rahatsız
iş bulamayacağımı düşünüyorum
Diğer-----

7. Medeni Durumunuz
- Bekar
 - Sözlü/Nisanlı
 - Evli
 - Diger

Ek 2. URAP sıralaması

1	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	800 - 849
2	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	750 - 799
3	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	700 - 749
4	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	
5	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	650 - 699
6	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	
7	EGE ÜNİVERSİTESİ	
8	BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	
9	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	600 - 649
10	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	
11	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	
12	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	
13	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	
14	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	
15	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	550 - 599
16	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	
17	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	
18	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	
19	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	
20	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	
21	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	500 - 549
22	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	
23	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	
24	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	
25	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	
26	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	
27	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	
28	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	
29	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	
30	DICLE ÜNİVERSİTESİ	
31	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	
32	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	
33	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	
34	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	

35	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	450 - 499
36	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	
37	MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	
38	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	
39	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	
40	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	
41	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	400 - 449
42	SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	
43	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	
44	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	
45	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	
46	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	
47	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	
48	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	
49	ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	
50	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	
51	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	
52	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	
53	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	
54	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	
55	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	
56	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	350 - 399
57	KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	
58	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	
59	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	
60	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	
61	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	
62	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	
63	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	
64	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	
65	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	
66	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	300 - 349
67	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	
68	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	
69	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	
70	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	
71	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	
72	ORDU ÜNİVERSİTESİ	
73	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	
74	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	
75	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	
76	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	
77	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	
78	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	

79	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	
80	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	
81	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	
82	BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	
83	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	
84	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	
85	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	
86	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	
87	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	
88	BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	
89	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ	
90	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	
91	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	
92	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	250 - 299
93	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	
94	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	
95	İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	
96	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	
97	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	
98	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	
99	ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ	
100	SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	
101	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	200 - 249
102	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	
103	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	
104	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	
105	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	150 - 199
106	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	
107	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	
108	BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	100 - 149
109	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	